

Biuletyn Polonistyczny

16.08.2021

Data wydarzenia:

„Dzieciństwo. Literatura i Kultura”. Zaproszenie do nadsyłania tekstów

Typ wydarzenia: Call for papers

Grupy docelowe: Studenci, Doktoranci, Samodzielni Pracownicy Naukowi,
Dydaktycy, Inni

Redakcja półrocznika „Dzieciństwo. Literatura i Kultura” zaprasza do nadsyłania artykułów (w języku polskim lub angielskim) do kolejnego numeru czasopisma. Temat numeru 1/2022: *Wymiary wielokulturowości w najnowszej twórczości dla dzieci i młodzieży.*

XXI-wieczne wyzwania wiążące się z naturą i dynamiką najrozmaitszych relacji międzykulturowych są coraz bardziej wyraźne, zarówno w Polsce, jak i na świecie. Odzwierciedlenie znajdują m.in. w różnorodnych odmianach twórczości dla dzieci i młodzieży. Utwory literackie, filmy, seriale, komiksy, spektakle teatralne czy też gry wideo prezentujące zagadnienia wielokulturowości mają potencjał uświadamiania wagi określonych problemów społecznych, występujących zarówno lokalnie, jak i w skali globalnej.

Zapraszając do namysłu nad współczesnymi strategiami konstruowania obrazów wielokulturowości w różnorodnych mediach kierowanych do dzieci i młodych dorosłych, proponujemy jej szerokie rozumienie. Kategoria ta, w badaniach nad twórczością dla młodych odbiorców i odbiorczyń obejmująca przede wszystkim rozważania nad relacjami grup etnicznych i „rasowych”, dziś coraz częściej bazuje na pojemnej definicji kultury. Już dekadę temu, w roku 2011, Ambika Gopalakrishnan w monografii *Multicultural Children’s Literature: A Critical Issues Approach* stwierdziła, że wielokulturowa literatura dziecięca czerpie z doświadczeń społecznych i kulturowych takich grup, które wcześniej były niedoreprezentowane, a jej celem jest ukazanie istotności tych doświadczeń, wynikających z różnic nie tylko „rasowych” i pochodzenia etnicznego, ale też płci, tożsamości psychoseksualnej, klasy, wieku, statusu ekonomicznego, (nie)pełnosprawności itd. Wcześniej, w roku 2009, Maria José Botelho i Masha Kabakow Rudman w pracy *Critical Multicultural Analysis of Children’s Literature: Mirrors, Windows, and Doors* sygnalizowały, iż kategoria „rasy” nie może być rozpatrywana w oderwaniu od relacji władzy wynikających z nierówności klasowych i płciowych, ponieważ wszelka „różnica kulturowa” jest konstruktem historycznym i socjopolitycznym.

Kategoria wielokulturowej literatury dziecięcej pojawiła się już w latach 60. XX wieku, a badania nad nią – które wtedy dotyczyły przede wszystkim różnorodności „rasowej” i etnicznej – zaczęły się prężnie rozwijać w ostatniej dekadzie ubiegłego stulecia. Analizowano głównie literaturę narodową, przede wszystkim USA, Kanady i Australii (Rudine Sims Bishop, John Stephens, Junko Yokota i Hazel Rochman, a już w wieku XXI – także np. Sharyn Pearce i Miriam Verena Richter). Bodaj najczęściej cytowane – do tej pory – są monografie Mingshuiego Caia (*Multicultural Literature for Children and Young Adults: Reflections on Critical Issues* z 2002 roku) oraz Botelho i Kabakow Rudman (przywoływana powyżej). Z biegiem czasu prace naukowe publikowane po angielsku przestały dotyczyć jedynie literatury anglojęzycznej, lecz zaczęły uwzględniać np. literaturę hiszpańską (badania Macareny García-González), grecką (Meni Kanatsouli, Theodora Tzoka), portugalską (Ana Margarida Ramos), skandynawską (Ingeborg Kongslien) czy chińską (Chengcheng You), jak również filmy i programy telewizyjne (Sharon Bramlett-Solomon i Yvette Roeder, Erynn Masi Casanova, Karen Wells). W Polsce opublikowano jak dotąd tylko jedną monografię poświęconą (choć nie w całości) literaturoznawczym analizom wielokulturowej literatury dziecięcej i młodzieżowej, pod redakcją naukową Bernardety Niesporek-Szamburskiej i Małgorzaty Wójcik-Dudek, w której poszczególni autorzy i autorki analizują rozmaite aspekty literackich obrazów różnorodności kulturowej m.in. z perspektywy translologicznej, studiów postkolonialnych, *gender studies*, *queer studies*, a także biorąc pod uwagę cele edukacji wielo- i międzykulturowej. Temu ostatniemu zagadnieniu poświęcili swoje monografie Krystyna Kamińska (*W stronę wielokulturowości w edukacji przedszkolnej*, 2005) i Przemysław P. Grzybowski (m.in.: *Edukacja europejska – od wielokulturowości ku międzykulturowości*, 2009; *Edukacja międzykulturowa – konteksty. Od tożsamości po język międzynarodowy*, 2012; *Inni, Obcy – ale Swoi. O edukacji międzykulturowej i wspólnocie w szkole integracyjnej*, 2018 – praca napisana wraz z Grzegorzem Idzikowskim). Rodzimi badacze i badaczki opublikowali także kilkanaście artykułów naukowych – dotyczących wielo- i międzykulturowości rozumianej jako różnorodność etniczna, narodowa i „rasowa” – o charakterze literaturoznawczym (Katarzyna Smoter, Beata Gromadzka, Joanna Żygowska, Weronika Kostecka, Wójcik-Dudek, Krzysztof Rybak, Marta Jadwiga Pietrusińska, Ewelina Rąbkowska, Anna Fornalczyk-Lipska), a także pedagogicznym (Lucyna Sadzikowska, Karolina Wawer, Anna Janus-Sitarz).

W minionych dwóch dekadach publikowano także prace prezentujące wyniki badań nad występującymi w twórczości dla młodych odbiorców konstruktami: niepełnosprawności (w Polsce – przede wszystkim autorstwa Alicji Fidowicz, za granicą zaś – m.in. Tammy Berberi i Viktora Barberiego, Tiny Taylor Dyches i Mary Anne Prater, Zany Marie Luttfiyi i Nancy Hansen, Debry L. Minarick, Martina F. Nordena oraz Patricii A. Dunn), nieheteronormatywności i transpłciowości (Dominik Borowski, Katarzyna Reszczyńska-Urban, Danielle Glassmeyer, Gwendolyn Limbach, Tison Pugh, Amanda Putnam, Michelle Ann Abate i Kenneth B. Kidd, Derritt Mason), genderowych (Grażyna Lasoń-Kochańska, Adrianna Zabrzewska,

Gael Sweeney, Roberta Seelinger Trites, Tricia Clasen i Holly Hassel), młodości i starości (Vanessa Joosen).

Macarena García-González w monografii *Origin Narratives: The Stories We Tell Children About Immigration and International Adoptions* (2017) słusznie zauważyła, że narracje nie tylko odzwierciedlają określone ideologie, lecz także same je stanowią. Dlatego sądzimy, że istotne jest wnikliwe badanie strategii stosowanych przez twórców i twórczynie tekstów kultury dziecięcej i młodzieżowej. Zapraszamy więc do zgłaszania artykułów naukowych podejmujących następujące tematy, z uwzględnieniem wspomnianego wyżej, szerokiego rozumienia wielokulturowości:

- ego-centriczna kategoria „inności” versus równouprawniające pojęcie różnorodności – sposoby konceptualizowania i prezentowania różnic kulturowych w XXI-wiecznych tekstach kultury dla dzieci i młodych dorosłych;
- strategie uwrażliwiania młodych odbiorców i odbiorczyń na różnorodność kulturową – poprzez zacieranie lub podkreślanie różnic między określonymi grupami, prezentowanie rozmaitych modeli relacji międzykulturowych, kreowanie wewnętrznej lub zewnętrznej perspektywy oglądu wielokulturowej społeczności itd.;
- przekazy ideologiczne i metody kształtowania świata przedstawionego w poszczególnych tekstach kultury – jak teksty te pokazują rzeczywistość społeczną? Co uwydatniają, a co marginalizują? Komu udzielają głosu – i na jakich zasadach? Jakie schematy myślenia reprodukują i utrwalają, a jakie – kwestionują i przekształcają?

Zachęcamy również do przesyłania tekstów niezwiązanych z tematem numeru do działów *Varia* i *Artykuły recenzyjne*.

Data zgłaszania uczestników: 31.12.2021

Słowa kluczowe: czasopismo, wielokulturowość, twórczość dla dzieci i młodzieży

Autor: Maciej Grzegorz Skowera